

Secció de ciències de la comunicació

La caça de bruixes

Un dels esdeveniments més tèrbols de la història contemporània, la caça de bruixes o la inquisició contra tot professional, principalment de la indústria cinematogràfica, que tingués idees liberals o fó sospitosos d'haver militat en partits comunistes, encetat pel J. Parnell Thomas qui, sota el vist-i-plau d'un president tan mediocre com Truman, va encetar una campanya/filtre, amb l'excusa de preservar els valors ideològics netament americans i s'instituí legalment, mitjançant la constitució d'uns tribunals investigadors (molts cops de les coses més malaltisses i absurdes), anomenats Comitè d'Activitats Anti-americanes, on destacaren homes tan sinistres com el senador ultra-dretà Joseph McCarthy, o un jove fiscal, futur president Richard Nixon. Aquesta tasca de neteja, iniciada el 1947 i que s'arrossegà fins la segona meitat dels anys 50, va fer retratar els famosos o no tan famosos professionals del cinema i esberlà la carrera interessant de guionistes, directors, actors o tècnics cinematogràfics.

Malgrat el temps transcorregut, aquest fet que inaugurà la guerra freda, no ha perdut del tot l'actualitat, per diversos motius. Un d'ells és la recent publicació de llibres de memòries d'homes que van viure aquell negre període i que ressaltan molts aspectes d'aquells fets: les memòries de Kirk Douglas i les memòries d'Elia Kazan. Un segon factor és el simposi organitzat amb motiu del Festival de Barcelona de 1988 sobre la caça de bruixes i que comptà amb la participació de gairebé tots els 10 professionals de la llista negra i, fins i tot, d'un provessat i més endavant rehabilitat per la indústria, Edward Dmytryk, qui fou objecte de vives i sentides

polèmiques. Amb aquesta història col·lectiva, es liquidà un emergent període lliberal, encetat just després del crack del 29 i, més concretament, a l'accedir a la presidència dels Estats Units Roosevelt, qui amb el seu New Deal, desvetllà la consciència social d'un país que la tenia adormida fins aleshores.

Hollywood no fou espectador passiu d'aquest fervor social i molts professionals s'enquadraren en sindicats. Normalment, els guionistes, actors i personal tècnic formaven part de sin-

ció canvià radicalment amb la presidència Truman i Eisenhower. Aquella història col·lectiva costà la carrera de molts bons professionals, l'exili d'altres com Joseph Losey o Jules Dassin, el malversament de la carrera posterior d'homes com Robert Rossen i Edward Dmytryk, la presó per molts d'ells, la utilització de pseudònims per a poder treballar (emprant homes de palla/tapadores que donaven la cara i d'això se'n beneficià la indústria de Hollywood, ja que els salaris pagats en aquelles oca-

film **Un cor en perill** de Clifford Odets, ja que havia llegit la seva crítica en un semanari i deia *tot era gairebé fosc, dins una atmosfera pessimista a la manera russa*. Va contestar amb una femenina mostra del seu saver polític: El poble americà creu -digué sense cap mena de vergonya- que el comunista és un home amb espesses celles i una barbassa a la russa. Es impensable que els ciutadans americans puguin ser comunistes. Ni jo mateixa m'ho puc creure. No ho entenc. No obstant, fins i tot n'hi han de ben plantats.

La tragèdia sobre la colònia cinematogràfica tingué els seus punts positius, ja que un gruix de grans professionals es va mobilitzar per a protegir als encartats pel Comitè.

Homes com l'actor Alexander Knox, Edward G. Robinson, Lauren Bacall i en menor mesura Humphrey Bogart, directors com John Huston i William Wyler, lluitaren a favor dels companys processats. Homes tan conservadors com John Ford tingueren reaccions solidàries amb els encartats i s'enfrontaren amb els ultra-dretans del Comitè. Per altra banda, restaren retratats com a ultra-dretans actors tan importants com Robert Taylor, Gary Cooper o Adolphe Menjou i mediocres actors com Ronald Reagan. Tot aquest afer, que fou extensiu a altres àmbits de la societat americana, representà parcialment l'inici de la decadència de la indústria de Hollywood i, principalment, esberlà vides i obres d'uns grans professionals, creant veritables situacions caòtiques i inquietants.

Síntesi de la conferència **La caça de bruixes: un malson no tan llunyà**, pronunciada per Esteve Riambau el 24-1-1990.

dicats esquerrosos i, fins i tot, militaren en partits comunistes. Per altra banda, el món del capital representat pels productors d'enquadrava en sindicats d'inspiració dretana.

L'esclat de la Segona Guerra Mundial i la intervenció nord-americana, creà una situació insòlita: la co-operació entre els Estats Units i la Unió Soviètica. Aquesta nova situació, reforçà les inquietuts esquerres del poble ianqui i Hollywood se'n feu ressó en un seguit de pel·lícules de les grans productores que demostraven l'amistat entre els dos sistemes de governs contraposats.

Tot aquest pròleg històric fou causa principal d'investigacions quan la situa-

sions eren molt inferiors als que corresponien a professionals com Dalton Trumbo, qui fins i tot guanyà un Òscar amb pseudònim i que fins el 1960 no aparegué en els títols de crèdit d'una pel·lícula amb guió seu -**Espartac**) i, fins i tot, la vida, com en el cas de l'actor John Garfield. Aquest por a l'escorcoll feu viure amb inquietud a tota la colònia cinematogràfica. Es van produir les declaracions més insòlites i al·lucinants davant dels comitès (el cas de Lela Rogers, mare i representant de Ginger Rogers és digne d'un dels millors guions còmics de Hollywood: El seu bon nas anticomunista va permetre-li intuir la presència de propaganda marxista en el